

Vojislav I. Ilić-Mlađi: Antologija srpske lirike od Branka do danas. — 1920. Izdanje knjižarnice Rajkovića i Čukovića. Beograd.

V zadnjem času se na književnem trgu pogosto javljajo antologije in zborniki raznih pesnikov, kar je dokaz, da se hočemo medsebojno ožje spoznati, k čemer nemalo pripomore poznanje književnosti. Kot nekak zbornik srbske lirike je služila in služi prevsem Popovićeve Antologija novije srpske lirike, ki je prošlega leta izšla že v četrti izdaji. Pri sestavljanju te antologije se je držal Popović načela, da mora imeti vsaka pesem emocijo, jasnost dikcije in mora biti lepa — vsa. Pri razporedbi pesmi se urednik ni držal strogo niti kronološkega reda, niti ni pesmi uredil po abecednem redu imen pesnikov, temveč je hotel dati antologiji značaj ubranega, umetniško zaokroženega dela («slaganje u akorde», «zaokrugljeno umetniško delo»).

Zdaj pa je izdal novo, skoro še enkrat obširnejšo antologijo Ilić, ki se v zagovoru postavlja na Popoviću nasprotno stališče. To nasprotovanje diha med vrsticami. Vendar izhaja glede ureditve sličnega zbornika prvotno iz istega naziranja. Kot za Popovića je tudi za Ilića merodajen «čisto estetički kriterijum», k čemer pristavlja, da je treba sprejeti od vsakega pesnika toliko število lepih pesmi, da je to «v sorazmerju s celotnim številom njegovih lepih pesmi». Kdaj je pesem lepa? Tudi v tem oziru je njegovo naziranje slično Popovićevemu. Toda kar se tiče razporedbe pesnitev, sta si nasprotna, kajti Iliću je Popovićevo «slaganje u akorde» najslabši način urejevanja, prisiljeno delo, iskano, in ima na sebi pečat umetničenja. «Kronološki red književnog javljanja» je zelo primeren, ker se na ta način dobi pregled čez kako dobo.

Ne morem pa razumeti, kako se je urednik odločil za nekatere poprave slabih ali nerodno zvenečih, trdih stihov. Take poprave so naravnost nedopustne. Z radikalnega stališča so sploh vsa popravljanja in piljenja del umrlih pesnikov — potvarjanje tekstov. Tu pa je Ilić popravljaj — ne samo kako vejico ali interpunkcije sploh, temveč zapostavljal in preobračal besede, češ da je «bio prinuden izvršiti ispravku izvesnih očevidnih pogrešaka *ili drugih neskladnosti, bez čije bi ispravke dotične pesme izgubile mnogo od lepote, ili bi im čak bio onemogućen i ulaz u „Antologiju“*». Slednja trditev naravnost pobija malo prej stoječo zahtevo, da mora biti lepa pesem tehnično neporečna od prve do zadnje kitice. Lepa mora biti, da, toda olepšavati je ne sme — urednik! Če pa je potrebna «popravila», potem že itak ne spada v antologijo!

Vobče je zbirka zelo pestra, obsežna, vsebujoča marsikak biser srpske poezije, ki je v Popovićeve antologiji izostal. Tako je v tej knjigi preko sto pesmi, ki jih je Popović izpustil in odklonil.

Miran Jarc.

Josip Kosor: Požar strasti. Drama u četiri čina. Drugo izdanje. Naklada St. Kugli. Zagreb. 1921.

To je silno delo. Ima veleresen problem in strašno napeto dramatiko, ki stopnjema raste od začetka do konca, ko se razreši in raztrešči v pretresljivo dramo, od vekomaj začeto in nedognano do današnjega dne in na veke. — Štiri glavne osebe, sami moški, nosijo dejanje o problemu lastninske pravice in o problemu plemenske, krvne dedičnosti. Nauk, da je zemlja, gruda, last onega, ki jo ima rad s celim srcem, jo obdeluje v potu svojega obraza in ki se bojuje zanjo z Bogom in vragom, z vsemi naravnimi elementi in s samolastno